מסורת הש"ם

לקמן קמד.
כמובות מטי, צ' לקמן קמד.
קנ: גיטין יד., ג' רש"ל מ"ז לפי" רשב"ס, ד' [דרבא רש"ש], ס' זו
פירוש אחר. רש"ל,

ממאי דבחד בי דינא איתקון. דליהוו בתוך כדי דבור דלמא בתרי בי דינא איתקון ולא קאי האי אהאי כלל ולא מהני לשון מתנה דזה אוה: לא ס"ד. דבתרי בי דינא איתקון: אף הבנום אינן נוונום אלא לאחר מיחם אביהם. ובחייו אין כופין אותו לוון את בניו כדאמרי׳ בכתובות נדף מני:) אלא כפינן ליה אסימא בליבורא וליקו ולימא עורבא בעי בני וההוא גברא לא בעי בני: די**לפי׳ הקנה מחקנה**. דכיון דבחד בי דינא תקון להו ולא מפורש בתקנות חילוק בין זו לזו מסתמא בחד ענין תקנינהו אבל אי בתרי בי דינא איתקון דלמא חד בי דינא קאי אמחיים וחד אלאחר מיתה והיכי יליף האי מהאי: **לעול**ם

גליון הש"ם

, רשב"ם ד"ה ואשה אצל כני כו' מיתורא דקרא את אביך. ע" כתוכות דף קג ע"ל ול"ע:

אימא לך בתרי בי דינא איתקון. ואין

כאן תוך כדי דבור ומשו"ה אלטריך

למימר לר' יסבון תנן ומיהו תקנתא

מתקנתא ילפינן דבי דינא בתרא מעין

בי דינא קמא תקינו דלא תקשי

תקנתה התקנתה דלה לימרו מ"ש

תקנה זו דכתובת בנין דיכרין דלחחר מיתה קכתב בה ירתון ומ"ש זו

דאיתקנא מחיים ומיהו בעיא דהכאדי

איפשיטא ממילתיה דר׳ נתן כדפרישית

ואע"ג דרבי כר׳ יוחנן בן ברוקה ס"ל

כדאמרינן לעיל [קל:] א"ר זריקא אמר ר'

חנינא א"ר ינאי אמר רבי הלכה כר"

יוחנן אפ״ה קאמר יסבון לאוקומי

מתניתין דברי הכל: הכותב כל נכסיו לאשחו. בלשון מתנה: לא עשאה

אלא אפוטרופא. דאומד הדעת הוא

דאין אדם מניח את בניו ונותן את

הכל לאשתו ולא נתכוין אלא לעשותה אפוטרופא כדי שיחלקו לה בניו כבוד

משום דאוקי אבוהון נכסי ברשותה

הגהות הב"ח

(א) גפ' בכולהו לא קבר לבר: (ב) רשב"ם ל״ה ה״ג לה וכו׳ ננו הקטן מאי מי למר: (ג) ד"ה הג"ה פרישה אחרת מצאתי וישר בעיני ננו ולחר כגון וכו' שתככדנו לשתו ה"ג בנו ואשתו:

מוסף תוספות

רשב"א באריכות, א. עיין רשב״ל בלריכות, והוא דלא כתוס׳ בע״א ד״ה רמי״מ.

פי' רשב"ם העקרי ירושה בבריא והא [ל"ל דהא]

אפיי שכ"מ כה"ג לי שהרי עדיין לא באו אלא הכי קאמר לי' ר אלא הכי קאמר לי' ר' נתן לר' נהי דמן הדין לא קנו לרי נהי דמן הדון לא קנו הוי בנים כמובמ בנין דיכרין שהרי עדיין לא באו הבנים לעולם ועוד דבריא הוה ולא מהני לשון ירושה בבריא אפיי לרכ"צ אלא בכח ב"ד הוא לדון דין למקן מנאי שלהם לדון דין למקן מנאי שלהם לפי דברי יכ"צ ולהוציל לשון לפי דברי יכ"צ ולהוציל לשון דרי ריב"ב ולהזכיר לשון דברי ריב"ב ולהזכיר לשון ן בתנאי שלהם דדמי [אולי דאי משום דלא] טרפא נית צרה נחנו דתקנו כמו לתנוק ב"ד דלא מטרוף [אולי זייל דמטרוף או דפי דיאמרו יפבון יאמרו בפירוש דלא מטרוף] ממשבדר: א"ל. אפי לעולם ששטינן מינה דאתר נמי רב"ב בבריא כדאמרן מעניקרא ידהשיא לד הא איו אדם מחנה דבר שלה בה לעולם כרי ומתוך קושיה זו בהם לומר חנהי קושיה זו בהם לומר חנהי ב"ד שהני ומחוך כך דחית דלה תפשוט מהכה הקושיה דנת תפשוט מוהכת הקושית אינה קושית והמירון אינו דלת שאני הכל משאר מנאין דעלמת דמשום דקל מפיק בלשון ירמון קא מקני להו אש"פ שלה באו לעולם דהא עכשיו לא מקני להו מידי אלא עכשיו לא מקני להו מידי אלא הכי קאמר בנים אשר יולדו לי הם יירשו נכסי לכשאמות וכשימות כבר ישנן בעולם הכא שום שינוי וחידוש יותר משאר תנאים דנגטרך למימר תנאים בינים אלי בבריא מלי ב"ד שאני אלא בבריא והאי דקתני מפני שהוא תנאי ב"ד לאו משור אומר בריא ב"ד לאו משום דתנאי ב"ד שאני אלא ה"ק אע"פ שלא כתב האי תנאי כמי שכתב דמי מפני שכן הוא תנאי ב"ד שנריך לכתוב ואם לא כתב לא שמין כמוד יום כל כול כול כל הפסידה בכך ולעולם התנאי עשוי כהלכתו דקני לשון ירתון בבריא ולעולם בין בבריא בין בדר אמר אביי לאו מילפא היא **האמרי.** דודאי ליכא למפשט מהכא מידי דהאי דקתני ירחון מהכא מידי דהאי דקתני ירתון בבריא לשון מתנה איכא בהדה כדמפרש ואזיל דמנן כו׳ והלכך קני לדברי הכל כדקתני מתני׳ [לעיל קכו:] כתב בין בתחלה [נפיר קרו] לתב כין בתחרה בין בסוף מתנה דבריו קיימין אבל ירתון גרידא בבריא לא קני לא לרבטן ולא לריב"ב: קר לחכן לא כמב לה כו'. סיפא דהך משנה דלעיל היא. וקס"ד דבפעם אחת נתקנו בנ"ד תנאון הללו ירושת כתובת בנין

דיכרין ומתנת מזון הבנות דהו לשון ירושה לה ולשון מתנה לה ומוקמינן לעיל [קבט:] דאפילו בשתי שדות יית ליורשו אלא הבנים והבנות ינכלים לכלוה חלכת בילייסו נוצינת לח לכלים לולים לחלים איתסון כמובת בנין דיכרין בי דינא דמיתניא ברישא במתני דכתובות ואנייג דלא הוה בהנהו כתובות של אותו ב"ד הראשון אלא לשון נרושה את"ה הנו מנו ואימו דר' נותנו אתי דרת דר ובדתרות לנוע חשות דהא תתנה לה דלשו נירתני. דברת דדרתי דה נו נושמי יינניט פרשת פנותר דעמובות חוש גדעה יואה ביטטה משופות של מחוד לי המשון מש משון אפרי בכרש דבר ובדתרכת לעיל משום דקא תפיק לה כלשון ירמון: בפרשי בבתמיד היו יושבון רשו והבטח זונו. כלומר הני שתי תקונות התקינו חכמים הראשונים שהבנים יירשו [כתובת]

ממאי דבחד בי דינא איתקון דלמא בתרי בי דינא איתקון לא סלקא דעתך דקתני רישא יוה מדרש דרש ר' אלעזר בן עזריה הישא לפני חכמים בכרם ביבנה הבנים יירשו והבנות יזונו מה הבנים אינן יורשין אלא לאחר מיתת אביהם "אף בנות לא יזונו אלא

לאחר מיתת אביהן אי אמרת בשלמא בחד בי דינא איתקון היינו דילפינן תקנה מתקנה אלא אי אמרת בתרי בי דינא איתקון היכי ילפינן תקנה מתקנה ממאי דלמא לעולם אימא לך בתרי בי דינא איתקון ובי דינא בתרא תקון כבי דינא קמא כי היכי דלא תקשה תקנתא אתקנתא: יאמר רב יהודה אמר שמואל יהכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפוטרופא יפשיטא בנו הגדול לא עשאו אלא אפוטרופום בנו הקטן מאי איתמר רב חנילאי בר אידי אמר שמואל יאפילו בנו קטן המוטל בעריסה יפשיטא בנו ואחר אחר במתנה ובנו אפוטרופוס יי(יאשתו ואחר לאחר במתנה ואשתו אפוטרופוס) יאשתו ארוסה ואשתו גרושה במתנה איבעיא להו בת אצל הבנים ואשה אצַל האחים ואשה אצל בני הבעל מהו אמר רבינא משמיה דרבא בכולהו לא שמיה דרבא אמר (₪) קנה לבר מאשתו ארוסה ואשתו גרושה רב עוירא משמיה דרבא אמר הבכולהו קני "לבר מהאשה אצל האחין ואשה אצל בני הבעל בעי

לפרנסם מהם כפי אומד דעתה ויהיו כפופים לה. ולקמן מני לה מהני חלת מילי דשוינהו רבנן כהלכתא בלא טעמא דדברי נבואה הם בפ' מי שמת [קמד.] לפי שאנו מניחין מה שכחוב בשטר בהדיא שנתן לה הכל לילך אחר אומד דעחנו. ובשכיב מרע מיירי ורבא בעי לקמן [קלב] בבריא היאך ומשו״ה נקט לה הכא וכן הא דמנן התם דלקמן נמי משום דרבא בעי עלייהו נמי בבריא היאך [שם:]. ודוקא כל נכסיו דליכא שיור לא במקרקעי ולא במטלטלי אבל אי איכא שיור קנתה ומיהו הכוחב נכסיו לאחר שאין בו אומד הדעת שאינו חש כל כך לכבודו אמרי׳ לקמן דאם כתב לו כל נכסיו אם מת קנה הכל דכיון דלא שייר מידי לואת שכיב מרע היא זו שהיה ירא למות והוו דבריו ככתובין וכתקורין: ה"ג לה לכולה פשיטא בנו הגדול לא עשאו אלא אפוטרופוס בנו הקטן מאי א"ר חנילאי בר אידי אמר שמואל אפילו קטן המוטל בעריסה פשיטא בנו ואחר אחר משום מחנה ובנו משום אפוטרופא אשחו ארוסה ואשחו גרושה משום מחנה איבעיא להו בם אצל הבנים ואשה אצל האחין ואשה אצל בני הבעל מהו אמר רבינא משמיה דרבא בכולהו לא קנו לבר מאשחו ארוסה ואשמו גרושה ורב עוירא משמיה דרבא אמר בכולהו קנו לבר מאשה אלל האחין ואשה אלל בני הבעל בעי רבא בבריא היאך וכוי. והכי פירושו פשיטא בנו גדול שכתב לו כל נכסיו לא עשאו אלא אפוטרופא דרולה הוא שיחלקו לו אחיו כבוד שהרי חייבין בכבודו כדאמרינן (כמובות קג.) ואת נשמות כן לרבות אחיך הגדול ואומד הדעת הוא שלכבודו נתכוין. בנו (³) קטן מי אמר כיון דקטן הוא אינו חש לכבודו ולמתנה איכוין או דלמא אף בנו קטן רוצה לכבדו: **אפילו קטן המוטל בעריסה**. רוצה הוא בכבודו ולא עשאו אלא אפוטרופא: **פשיטא בנו** ואחר כו'. כלומר פשיטא לי שהכותב כל נכסיו לבנו שקרוב לו יותר מכל קרוביו ורוצה בכבודו יותר או הכותב כל נכסיו לאחר דלא חייש לכבודו כלל בהני שנים פשיטא לי דאחר במקום בנים משום מתנה דלכבודו לא חייש אלא להקנותו לתת לו במתנה דאם לעשותו אפוטרופא נתכוין בשביל שאין בניו יודעין בטיב משא ומתן היה לו לומר בפירוש אני עושה אומו אפוטרופא ולא היה לו לכתוב לשון מתנה. ובנו במחום הבנים משום אפוטרופא. ולא גרסי׳ אשתו ובנו אשתו משום מתנה ובנו משום אפוטרופא דהא שמואל אמר דהכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפוטרופא ובאשה במקום בנים הוא דמיירי והא דלא קאמר נמי אשתו פשיטא משום אפוטרופא היינו משום דקאמר לה שמואל בהדיא אבל בנו ואחר וכל הני דלא איירי בהו שמואל בהדיא הדר נקיט לפרושינהו כן נראה בעיני. וי"מ בנו ואחר שנתן להם ביחד לשניהן כל נכסיו ואין נראה בעיני דא"כ אמאי בנו משום אפוטרופא והלא הוא נומן מחזה לזה ומחזה לוה והאי אחר היאך יזכה בכל הנכסים ובנו אמאי יהיה אפוטרופא והלא לא כתב לו כל נכסיו ואם יש לפרשה במתנה לשניהן ביחד הכי מפרשינן אחר משום מתנה וזכה בחלי הנכסים שכתב לו ובנו משום אפוטרופא לאחיו בההוא חלי נכסים שכתב לו דכיון דליכא שיור לבנים שהרי לאחר נתן חלי הנכסים ולא נשאר לפניו כי אם החלי שכחב לבנו הרי הוא כמו שכחב לו כל נכסים שיש לו דמי ולא עשאו אלא אפוטרופא ומיהו לא נהירא לי כלל דלא דמי לסיפא דהאמרי׳ אשתו ארוסה ואשתו גרושה במתנה דההיא ודאי או או קתני וה״ה להך רישא: בנו ואשתו לא גרסי׳. ומיהו הדין כך נראה בעיני כחב לאשתו במקום בנו בההיא קאמר שמואל בהדיא לא עשאה אלא אפוטרופא. כחב לבנו במקום אשתו חזינן אם יש לזה הבן אחין לא טשאו אלא אפוטרופא כדי שיכבדוהי אחין כדאמרי׳ לעיל אפילו קטן המוטל בעריסה ואפילו במקום אשתו דהיינו אמם קאמריינן ואם אין לו אחין ודאי משום מתנה כתב לו דליכא למימר משום אפוטרופסות דאינו רולה שתכבד האם את הבן דאדרבה הוא רולה שהבן יכבדנה כדאמרי׳ הכותב כל נכסיו לאשתו לא עשאה אלא אפוטרופא: **אשתו ארוסה או אשתו גרושה**. מודה שמואל דבמתנה יהיב לה דכיון דלא גייס בהו לא חשש בכבודן אלא מתנה הוא רולה ליתן להן: 🌣 ים (הג"ה. בנו ואחר כגון בנו ובן בנו שמת שהוא ראוי ליורשו כמו בנו והוא אחר אצל בנו או כגון שקיבל עליו לזון את בן אשתו אם כתב נכסיו לבנו פשיטא דלא עשאו אלא אפוטרופא דרוצה שיכבדו אותו בן בנו או בן אשתו אבל אם כתב לבן בנו או לבן אשתו וכל שכן לאחר בעלמא אמרי׳ דלא חש לכבודו ונחכוין למחנה. אשתו ואחר שהן בביתו אם כתב לאשתו משום אפוטרופא דרוצה הוא שיכגדוה אחרים אבל אם כתב לאחר ודאי למתנה נתכוין דאינו חש שתכבדנו אשתו. נ"ל בנו ואשתו אשתו משום אפוטרופוס ובנו משום מתנה דאדם רוצה שיכבדו בניו את אשתו אפילו אינה אמם שהן חייבין בכבודה דדרשינן (שם) את אביך [שמות כ] לרבות אשת אביך וכ"ש זו שהיא אתם אבל אשתו אינו רולה שתתבזה לכבד את בניו: אשתו ארוסה ואשחו גרושה במסנה. דאינו חושש לכבודן זו מפני שגירשה וזו מפני שלא הכניסה עדיין. ע"כ): בס אצל הבנים. כיון דאנו רואין דחוששין לענין נכסים מועטין דאמרי׳ [לקמן קלט:] הבנות יזונו והבנים יחזרו על הפתחים אלמא דחיישינן ליקרא דבנות מיקרא דבנים ואיכא למימר דעשאה אפוטרופא או דלמא הני מילי לענין חזרת פתחים אבל כי האי גוונא שיכבדוה בניו לא חש לכבודה: ואשה אצל האחין. שאין לו בנים ואב אלא אחין וכיון דאחיו אינן חייבין בכבוד אשתו כלל אינו חושש שיכבדוה ומתנה הוא דיהב לה או דלמא כיון דאשתו כגופו דמיא רוצה שיכבדוה ואפוטרופא שויה: ואשה אלל בני הבעל. דלא הוו ליה בנים ממנה דנימא אפוטרופא שויה כדי שיכבדוה בניה שחייבין בכבודה אבל יש לו בנים מאשה אחרת ואינן חייבין בכבודה כל כך אלא °מיתורא דקרא את אביך לרבות אשת האב וכל מי שאינן חייבין בכבודו אינו מקפיד אם אין מכבדין אותו וגם היא לא תקפיד אם לא יכבדוה אלו והלכך גם הבעל אינו חושש ולמתנה איכוין: אמר רבינא משמיה דרבא כולהו. הנך חמש נשים לא קנו לבד מאשתו ארוסה ואשתו גרושה: **ורב עוירא משמיה דרבא אמר כולהו**. הנך חמש נשים קנו לבד מאשה אצל אחין ואשה אצל בני הבעל. ובסברות בעלמא פליגי ובת אצל הבנים לבדה איכא בינייהו לרבינא לא קניא לרב עוירא קניא:

דלמא בתרי בי דינא איתקון. פירוש דספיקא הוי אי אמר בבריא אי לא ולר"י נראה דבבריא נמי אמר מדאמר רבי נתן שניתם משנתכם כר׳ יוחנן בן ברוקה א: למחצה

ק א מיי פייצ מהלכות לישות הלכה יד נהל"ב מח טוש"ע לה"ע סיי על סעיף א נוס"קי ס"א: קא ב מיי פיי מהלי זפיה ומתנה הלי ד סמג עשון פג טוש"ע ח"מ ס" רמו סעיף יצ וטוש"ע לה"ע ס" זו סעיף א: ע כ ... ק' יב וטוט"ע אה" ס" קו סעיף א: קב ג ד מייי שח -י ומרי שם הל"ב וסמג שם טוש"ע חו"מ וסמג שם טוש"ע מו"מ שם סעיף ד וטוש"ע אה"ע שם סעיף ז: קג ה מיי שם הל"ו וסמג שם טוש"ע חו"מ שם שט טוקיע: מעיף ט: קד ו מיי שם הלכה ז ממג שם טור שו"ע אה"ע שם מעיף ח: שם ז מיי שם הל"ה וממג שם טוש"ע אה"ע סי כם שוש ע מום ע סיי קו סעיף ב: קו ח מיי שם הלכה ג ועי כן זו נמיים שם הגנה ג' ועיי במיימ ובכיימ ובליימ וסמג שם טור שוייע חויימ

מוסף רש"י

(מי למו ס"ו: קו ט מיי שם הלכה ד ועי בהנייל וסמג שם טושייע ההייע סיי קו סייא:

יה מדרש דרש ר' אלעזר בן עזריה. ניוס שמינוהו נשים (בתובות מט). בכרם ביבנה. על שם שהיו יושבין שורות שורות כככם (mm). הבנים יירשו ורמנים יושה, הבנים יירשו ורבור יודובו. שמי מקנות מקנו מדנות יודובו. שמי מקנות מקנו ב"ד במנאי כתובה, הבנים יירשו במנין בכיון, דמנן במתנימין בנין דכרין דיהויין ליכי מינאי אינון יימון כפף כמומקן מינון יימון כפף כמומקן ביירשון במונים במונים במונים במונים ביירשות במונים ב נריכה חיקן ירנון כטף מופען יתר על חולקהון דעם אחוהון, והיינו הבנים יירשו כחובת בנין דכרין, והבנות יזונו, בנן נוקבן די יהויין ליכי מינאי אינון יהווין יתבו בביתי ומתזנו מנכסי עד יתבן לפינד ותחון תוכסי עד דמיבגרון או עד דמקחון לגוברין (שם). מה בנים אינן יורשין. כמובת אמן, אלא אדר מיתת אביהם. דמל אינון ירתון תגן (שם). לא עשאה אלא אפוטרופא. להכנים ולהוליא ואע"פ שכתבו לה בלשון מתנה לא קנאתן, ואין נה בנשון ממנה נמ קנממן, ומין טעם בדבר אלא כך תקנו והפקר ב"ד הפקר (גיטין יד.) או: דאנן סהדי דלא עקר נחלת הבנים ולא נחכוין אלא שיכבדוה הבנים מתוך שאוכלין על ידה (לקמן

רבינו נרשום ממאי דרחד רי דיוא רחד

בנין דכרין ובנן נוקבן דמצית למימר להאי במתנה ולזה בירושה ובעית לאוקמי משנה זו אפי׳ כרבנן. דלמא בתרי בי דינא איתקון ולא בחד זימנא ומאן דתקין כתובת בנין דיכרין דירתון סבר משום דמצי לאורותי לכל מאן דבעי ולעולם הלכה כר' יוחנן בן ברוקה. והיכי ילפי' תקנתא מתקנתא דהאי איתקנא בהאי בי דינא ואידך בהאי בי דינא דלמא לעולם אימא לך בתרי . בי דינא איתקוז ובי דינא בתרא ביזינג איתקון וביזינג בונו א איתקון בנן נוקבן כעין דתקון בי דינא קמא לבנין דכרין. ולהכי ילפינן תקנתא מתקנתא ולהכי אצטריך לאוקמי בתרי בי דינא כי היכי דלא קשיא תקנתא לתקנתא. דאי אמרת בחד בי דינא איתקון הוי קושיא מאי שנא זו בירושה . וזו במתנה. אבל כי מוקמינן . בתרי בי דינא לא הויא קושיא . דהני סברי הכי והני סברי הכי. דהני טבוי הכי ההני טבוי הכי. ולעולם ר'יוחנן בן ברוקה היא ולא רבנן: הכותב כל נכסיו לאשתו. בלשון מתנה ודאי לאו משום דיהיבנא ניהלה אלא כדי לעשותה אפוטרופא מחמת קרובות וחביבות שהיה

דעתו אצלו עשאו אפוטרופא לאחר לשום מתנה הכי נמי מפרשי׳ גבי אשתו ואחר: אשתו ובניו משום דאינו קרוב דעתו אצלו דענו אצגל עשא אנוסונש א אחו "שום מותה הכינה ספוש" גבי אשוו וזהו: אטוח ובניו משום זאין קוד לפוז אצגל ייותר 6) מאותו: אשתו ארוסה ואשתו גרושה אשתו ארוסה לא קרובה דעתו גבה לכו האי דאכתי אין לבו גס בה. ואשתו גרושה כבר נתרחקה אם כתב לה כל נכסיו ודאי משום מתנה הוא וקניי. אבעיא להו אי כתב כל נכסיו לבתו במקום שהיו לו בנים מהו. מי אמרינן משום חביבותא הוא דכתב לה כדי שיחלקו לה בנים כבוד ועשאה אפוטרופא ולא קנתה או דלמא משום מתנה מעליא הוא דיהבה ניהלה וקנתה והכי נמי אשה אצל האחין אם כתב לה כל נכסיו מהו. מי אמרינן אפוטרופא עשאה משום מתנה מעליא הוא דיהבה ניהלה וקנתה והכי נמי אשה אצל האחין אם כתב לה כל נכסיו מהו. מי אמרינן אפוטרופא עשאה כדי שיחלקו לה האחים כבוד או דלמא הואיל דאיו חייביו בכבודה משום מתנה יחיב לה: ואשה אצל בני הבעל

אפוטרופא שינהגו בו אחים כבוד. ולא קנה אלא כאחד מן היורשין: בנו קטן מאי. אם כתב לו כל נכסיו דליכא למימר לשום אפוטרופא דלאו בר הכי שינהגו לו כבוד מאי מי אמרינן דקנה או לא: פשיטא אם כתב כל נכסיו לבנו ולאחר ודאי בנו דקרוב

לה יותר מבנו וכו׳.
לה יותר מבנו וכו׳.